

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 574/2013-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 19. februára 2014 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a sudcov Ľubomíra Dobríka a Rudolfa Tkáčika, v konaní o sťažnosti M. O. a J. O., oboch zastúpených obchodnou spoločnosťou STEHURA & partners, s. r. o., Fraňa Kráľa 2080, Čadca, v mene ktorej koná advokát JUDr. Celestín Stehura, vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C/34/2003 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo M. O. a J. O. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C/34/2003 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Čadca prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C/34/2003 konal bez zbytočných prietáhov.

3. M. O. a J. O. priznáva finančné zadostučinenie každému v sume 1 500 € (tisícpäťsto eur), ktoré je Okresný súd Čadca povinný vyplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Čadca je povinný uhradiť M. O. a J. O. trovy konania v sume 349,86 € (slovom tristoštyridsaťdeväť eur a osemdesiatšesť centov) na účet ich právnej zástupkyne, obchodnej spoločnosti STEHURA & partners, s. r. o., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. októbra 2013 doručená sťažnosť M. O. (ďalej aj „sťažovateľ v 1. rade“) a J. O. (ďalej aj „sťažovateľ v 2. rade“, spolu ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Čadca (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C/34/2003.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia sú účastníkmi konania o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnosti. Sťažovatelia síce mali počas konania navrhovať súdny zmier, tento ale nebol schválený konajúcim okresným súdom. Krajský súd v Žiline mal následne uznesením z 3. marca 2011 uznesenie okresného sudu zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie *„s odôvodnením, že okresný súd sa neoboznámil s listinnými dôkazmi, ktoré navrhovali navrhovatelia, hoc bol tak povinný vykonať v každom štádiu konania. Navrhovateľ v priebehu konania požiadal o zmenu návrhu z dôvodu nesprávnosti podkladov na rozhodnutie (pôvodná identifikácia v geometrickom pláne bola nesprávna), preto navrhovateľ využil svoje zákonné právo a požiadal zmeniť návrh, aby súd vo svojom rozsudku reflektoval skutočný stav. Súd mohol v zmysle § 95 OSP túto zmenu pripustiť, no nevykonal tak, a to napriek tomu, že výsledky doterajšieho dokazovania mohli byť podkladom na konanie o zmenenom návrhu. Okresný súd sa s právnym názorom Krajského súdu Žilina vysporiadal len čiastočne, teda doplnil dokazovanie, ale uvedený návrh nepripustil, nakoľko vychádzal z názoru, že nebol daný okruh účastníkov konania.*

Okresný súd opäť bez nariadenia pojednávania nevykonal žiadne dokazovanie a rozhodol o neschválení súdneho zmiernu.“.

Na základe uvedeného sťažovateľa navrhujú, aby ústavný súd vo veci vydal rozhodnutie, v ktorom vysloví porušenie ich základného práva „*na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručené v článku 48 odsek 2 Ústavy... postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod spisovou značkou 10 C/34/2003*“, prikáže okresnému súdu vo veci „*konat' bez zbytočných prietahov*“, prizná každému zo sťažovateľov „*finančné zadostučinenie vo výške 3.000,- eur*“ a zaviazá okresný súd uhradiť sťažovateľom trovy konania v sume 349,86 € na účet ich právneho zástupcu v lehote do 2 mesiacov od doručenia nálezu.

Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 574/2013-10 z 19. novembra 2013 prijal sťažnosť na ďalšie konanie.

Okresný súd podal k sťažnosti vyjadrenie sp. zn. Spr/2146/13 zo 4. novembra 2013, v ktorom predsedníčka okresného súdu konštatovala, že v danej veci boli v určitých časových úsekoch spôsobené prietahy v konaní čiastočne zavinené samotnými účastníkmi konania a tým, že vec bola viackrát pridelovaná na konanie inému sudcovi. Zároveň uviedla takýto podrobný prehľad procesných úkonov vo veci:

- „- 21. 11. 2002 - podaný návrh na Okresný súd Žilina o zrušenie a vysporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnosti*
- 13. 3. 2003 - spis postúpený tunajšiemu súdu, pridelený na konanie JUDr. Marťákovi*
- 21. 3. 2003 - referát - sudca nariadil zaslať žalobu na vyjadrenie, nariadil pripojiť súvisiace dedičské spisy*
- 25. 8. 2003 - doručené posledné vyjadrenie k žalobe od odporcov*
- 2. 10. 2003 - sudca vytýčil termín pojednávania na deň 18. 11. 2003, pojednávanie odročené na 11. 12. 2003 (nedostavil sa odporca v 1. rade L. P. a jeho právny zástupca (zaslali ospravedlnenie,*

odporca sa vtom čase zdržiaval v zahraničí), bola žiadaná správa od OÚ Kysucký Lieskovec

- 5. 12. 2003 - *doručená žiadaná správa*
- 11. 12. 2003 - *pojednávane - odročené na neurčito za účelom ohliadky na mieste samom, výzva pre účastníkov na predloženie ďalších návrhov na vykonanie dokazovania*
- 11. 2. 2004 - *žiadaná správa od OÚ Kysucký Lieskovec, správa doručená 18. 3. 2004*
- 21. 5. 2004 - *uznesenie - výzva na zloženie preddavku na trovy ohliadky*
- 3. 6. 2004 - *odvolanie odporcu v 1. rade proti uzneseniu (vykonanie ohliadky navrhoval navrhovateľ a nie odporca v 1.rade)*
- 9. 6. 2004 - *spis predložený sudcovi*
- 11. 6. 2004 - *sudca nariadil vyhotoviť predkladaciu správu, odvolanie doručiť účastníkom konania*
- 7. 9. 2004 - *spis doručený Krajskému súdu v Žiline*
- 16. 11. 2004 - *návrat spisu bez meritórneho rozhodnutia (o odvolaní mal rozhodnúť sudca, rozhodnutie vydal vyšší súdny úradník)*
- 19. 11. 2004 - *uznesenie - výzva na zloženie preddavku na vykonanie ohliadky -zaviazaní boli navrhovateľ i odporca 1/*
- 27. 1. 2005 - *odvolanie odporcu v 1. rade (v dôvodoch opätovne uvedené, že vykonanie dokazovania ohliadkou na mieste samom navrhoval výlučne navrhovateľ, preto odporca 1/ nie je ochotný uhradiť preddavok)*
- 3. 2. 2005 - *vyhotovená predkladacia správa*
- 3. 6. 2005 - *návrat spisu z Krajského súdu Žilina - uznesenie OS bolo potvrdené*
- 10. 6. 2005 - *sudca nariadil zaslať rozhodnutie KS účastníkom konania, nariadil zistiť, či bol zložený preddavok preddavok bol zložený dňa 25. 8. 2005*
- 19. 9. 2005 - *sudca vytýčil termín ohliadky na deň 17. 10. 2005, termín zrušený, nový termín 19. 10. 2005, tento termín navrhoval zrušiť právny*

- zást. odporcu 1/ z dôvodu kolízie pojednávaní, taktiež sa ospravedlnil právny zástupcu navrhovateľa, nový termín ohliadky 16. 11. 2005*
- 4. 1. 2006 - *opatrením spis pridelený na konanie JUDr. Kičurovi z dôvodu pozastavenia výkonu funkcie sudcu JUDr. Marťákovi*
  - 26. 4. 2006 - *sudca nariadil spis predložiť vyššej súdnej úradníčke za účelom vyhotovenia konceptu uznesenia o nariadení znaleckého dokazovania, koncept vyhotovený 7. 6. 2006*
  - 29. 9. 2006 - *súdny znalec zaslal svoje vyjadrenie*
  - 10. 1. 2007 - *spis predložený sudcovi*
  - 11. 1. 2007 - *sudca nariadil VSÚ vyhotoviť koncept uznesenia o zmene súdneho znalca*
  - 14. 2. 2007 - *sudca nariadil termín pojednávania na deň 23. 4. 2007*
  - 27. 3. 2007 - *právny zástupca navrhovateľa zaslal opravenú žalobu*
  - 23. 4. 2007 - *pojednávanie, odročené na neurčito za účelom rozhodnutia o pripustení zmeny návrhu ako i za účelom vyjadrenia sa k tomuto návrhu*
  - 21. 5. 2007 - *vyjadrenie odporcu 1/*
  - 21. 5. 2007 - *uznesenie - súd pripustil zmenu návrhu*
  - *Opatrením bol spis pridelený dňa 4. 7. 2007 na konanie Mgr. Golisovi (prevzal spisy po JUDr. Marťákovi)*
  - 22. 9. 2008 *vytýčený termín pojednávania na deň 15. 10. 2008*
  - 2. 10. 2008 *právny zást. odporcu 1/ žiadal o odročenie pojednávania z dôvodu kolízie pojednávaní*
  - 15. 10. 2008 - *ospravedlnenie odporcu 1/*
  - 15. 10. 2008 - *pojednávanie - odročené na neurčito*
  - 13. 1. 2009 - *referát sudcu - výzva pre právneho zást. odporcu 1/*
  - 12. 2. 2009 - *doručené vyjadrenie*
  - 6. 5. 2009 - *uznesenie - súd zrušil uznesenie zo dňa 7. 6. 2006 - nariadil nového znalca na vykonanie znaleckého dokazovania,*
  - 16. 7. 2009 - *súdny znalec požiadal o upresnenie znaleckej úlohy*

- 30. 7. 2009 - *súdny znalec požiadal o predĺženie lehoty, lehota predĺžená do 10. 9. 2009*
- 10. 9. 2009 - *doručený znalecký posudok*
- 16. 9. 2009 - *uznesenie - priznaná odmena za podaný znalecký posudok*
- 16. 9. 2009 - *sudca nariadil doručiť ZP účastníkom konania + uznesenie o priznaní odmeny, žiadal pripojiť dedičské rozhodnutia*
- 8. 10. 2009 - *k ZP sa vyjadril právny zást. navrhovateľa 1/*
- 21. 10. 2009 - *vyjadrenie práv. zást. navrhovateľa*
- *Opatrením zo dňa 7. 12. 2009 bol spis opätovne pridelený na konanie JUDr. Marťákovi*
- 19. 1. 2010 - *sudca vytýčil termín pojednávania na deň 22. 2. 2010, pojednávanie odročené na neurčito s tým, že bude vyžiadané dedičské rozhodnutie po neb. L. P., ktorý zomrel dňa ..., prípadne zistenie okruhu dedičov*
- *v ded. kancelárii zistené, že konania sa na našom súde nevedie, príslušný je OS Žilina*
- 2. 3. 2010 - *žiadaná správa od OS Žilina*
- 26. 3. 2010 - *odpoveď doručená súdu*
- 29. 3. 2010 - *referát sudcu*
- 30. 3. 2010 - *referát VSÚ*
- *Opatrením zo dňa 18. 5. 2010 spis pridelený na konanie JUDr. Plichtíkovej z dôvodu nástupcu JUDr. Marťáka na výkon trestu*
- 20. 5. 2010 - *referát sudkyne*
- 31. 5. 2010 - *sudkyňa vytýčila termín pojednávania na deň 15. 6. 2010, odročené na 1. 7. 2010 za účelom opätovného predvolania účastníkov konania*
- 23. 6. 2010 - *právny zástupca navrhovateľa navrhol, aby bol uzavretý súdny zmier*
- 1. 7. 2010 - *pojednávanie, odročené na neurčito za účelom písomného vyhotovenia uznesenia - zmier neschválený*
- 14. 7. 2010 - *vyhotovené uznesenie*

- 9. 8. 2010 - *odvolanie právneho zást. navrhovateľa proti uzneseniu*
- 27. 8. 2010 - *sudkyňa nariadila doručiť odvolanie účastníkom konania*
- 6. 10. 2010 - *referát sudkyne*
- 12. 10. 2010 - *spis predložený KS Žilina*
- 13. 6. 2011 - *návrat spisu, KS uznesenie OS zrušil*
- 15. 6. 2011 - *sudkyňa nariadila doručiť uznesenie KS účastníkom konania*
- 15. 6. 2011 - *výzva pre práv. zást. navrhovateľa*
- 28. 6. 2011 - *referát sudkyne, žiadané správy a dôkazy*
- 28. 6. 2011 - *práv. zást. reagoval na výzvu súdu*
- 29. 9. 2011 - *doručená správa od Správy katastra Kysucké Nové Mesto*
- 30. 1. 2012 - *referát sudkyne - výzva pre práv. zást. navrhovateľa a odporcov*
- 27. 3. 2012 - *spis predložený sudkyňi*
- 29. 3. 2012 - *referát sudkyne - výzva na predloženie aktualizovaného GO plánu*
- 13. 4. 2012 - *práv. zást. navrhovateľa požiadal o predĺženie lehoty*
- 3. 5. 2012 - *doručený návrh na zmenu návrhu na začatie konania*
- 9. 5. 2012 - *sudkyňa nariadila doručiť návrh odporcom*
- 26. 6. 2012 - *uznesenie - zmena návrhu sa nepripúšťa*
- 18. 7. 2012 - *odvolanie navrhovateľa*
- 7. 9. 2012 - *výzva na zaplatenie sup za odvolanie*
- 27. 9. 2012 - *sup zaplatený*
- 24. 10. 2012 - *VSU Mgr. Stehurová žiadala o vylúčenie z konania vo veci*
- 25. 10. 2012 - *VSÚ vylúčená*
- 21. 11. 2012 - *referát sudkyne - žiadané doklady z katastra*
- 13. 2. 2013 - *doručená odpoveď*
- 16. 4. 2013 - *referát sudkyne*
- 21. 5. 2013 - *spis doručená na KS Žilina*
- 11. 9. 2013 - *návrat spisu, rozhodnutie - odvolanie navrhovateľa proti výroku, ktorým súd nepripustil zmenu návrh odmietol, vo výroku, ktorým súd neschválil zmier prijatý účastníkmi konania dňa 1. 7. 2010 potvrdil*
- 20. 9. 2013 - *sudkyňa nariadila doručiť rozhodnutie KS účastníkom konania. “*

Rovnaké skutočnosti týkajúce sa úkonov okresného súdu zistil aj ústavný súd prešetrením obsahu zapožičaného spisu okresného súdu, ktorý mu bol 22. januára 2014 predložený na previerku. Okrem uvedeného ústavný súd zistil, že 23. mája 2003 bol okresným súdom vydaný pokyn urgovať pripojenie dedičských spisov z archívu okresného súdu. Dňa 12. júna 2003 konajúci sudca vydal pokyn na doručovanie opraveného návrhu ostatným účastníkom konania, ďalej 12. augusta 2009 vydal konajúci sudca pokyn na doručenie prípisu s požadovaným vysvetlením ustanovenej znalkyni. Pojednávanie vykonané 15. júna 2010 bolo odročené na 1. júl 2010 na základe žiadosti právneho zástupcu sťažovateľa v 1. rade o poskytnutie lehoty na mimosúdnu dohodu, s čím súhlasil aj sťažovateľ v 2. rade. Na základe pokynu zákonnej sudkyne z 20. novembra 2011 okresný súd žiadal vyjadrenia katastra o zaslanie správy, žiadaná správa bola doručená 19. januára 2012. Napokon úkonom okresného súdu nezaznamenaným v prehľade úkonov je aj pokyn zákonnej sudkyne zo 17. decembra 2013, ktorým bolo nariadené pojednávanie na 21. január 2014. Súčasne bolo ústavným súdom zistené, že po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie zobral právny zástupca sťažovateľa v 1. rade 3. januára 2014 návrh v celom rozsahu späť a žiadal konanie zastaviť. Okresný súd preto 15. januára 2014 vydal uznesenie č. k. 10 C/34/2003-340, ktorým konanie zastavil a ktoré nadobudlo právoplatnosť 8. februára 2014.

K vyjadreniu okresného súdu sťažovateľa v podaní z 27. januára 2014 uviedli, že trvajú na podanej sťažnosti a súhlasia s upustením od ústneho pojednávania.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde v danej veci upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovatelia sa svojou sťažnosťou domáhali vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého má každý právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov, a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v zmysle ktorého má každý právo na to, aby bola jeho záležitosť spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou je účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, III. ÚS 308/09).

Ústavný súd pripomína, že základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je príkazom pre všetky štátne orgány na také konanie, ktoré vytvára právnu istotu pre subjekty práva. Základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zákonodarca zabezpečuje prostredníctvom procesno-právnych inštitútov, ktoré sú štátne orgány vrátane všeobecných súdov povinné efektívne a vecne správne využívať. Občiansky súdny poriadok (ďalej len „OSP“) obsahuje viaceré účinné prostriedky zabezpečujúce plynulosť a optimálnu dĺžku súdneho konania, ktorej výsledkom je právoplatné rozhodnutie a stav právnej istoty.

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 OSP, ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, a ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu označených práv, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 111/02, III. ÚS 142/03) zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) ústavný súd prihliada v rámci prvého kritéria aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. II. ÚS 32/02, IV. ÚS 202/05, III. ÚS 81/07).

1. Pokiaľ ide o právnu zložitosť veci, ústavný súd zobral do úvahy skutkový stav a platnú právnu úpravu relevantnú na rozhodnutie, ako aj charakter veci. Predmetom konania je návrh na zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, ktoré tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov. Podľa názoru ústavného súdu nemožno napadnuté konanie hodnotiť ako skutkovo zložitú, a to ani z dôvodu, že sa sťažovateľ v 1. rade domáhal zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva len k časti pozemku alebo že vo veci bolo nariadené aj znalecké dokazovanie. Preto dĺžka namietaného konania v zásade nemohla byť závislá od zložitosti veci.

2. Správanie sťažovateľov ako účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní, či v konaní pred krajským súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu ich základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Pri hodnotení priebehu konania podľa tohto kritéria ústavný súd konštatuje, že z dôvodov na strane sťažovateľov bolo na základe návrhu na poskytnutie lehoty pre účely uzavretia mimosúdnej dohody o riešení sporu odročené pojednávanie konané 15. júna 2010. Ako okolnosť predlžujúcu súdne konanie možno hodnotiť aj opravu návrhu zo 4. júna 2003, ktorá si vyžiadala

opakované doručenie opraveného návrhu ostatným účastníkom na vyjadrenie, ako aj návrhu na zmenu návrhu z 27. marca 2007, o ktorého pripustení bol okresný súd nútený rozhodnúť uznesením č. k. 10 C/34/2003-124 z 21. mája 2007, a ďalšieho návrhu na zmenu návrhu z 3. mája 2012, o ktorom súd rozhodol uznesením č. k. 10 C/34/2003-293 z 26. júna 2012.

Na dĺžku konania malo vplyv aj využívanie opravných prostriedkov účastníkov konania proti niektorým rozhodnutiam okresného súdu. V danom prípade je potrebné prihliadať na využitie práva sťažovateľom v 1. rade podať odvolanie proti uzneseniam o neschválení navrhovaného súdneho zmiernu, a to najmä pokiaľ ide o jeho odvolanie proti uzneseniu č. k. 10 C/34/2003-293 z 23. júna 2012, ktoré z hľadiska výsledku odvolacieho konania nebolo pre sťažovateľa v 1. rade úspešné, keďže označené uznesenie bolo potvrdené Krajským súdom v Žiline (ďalej len „krajský súd“) uznesením č. k. 9 Co 247/2013-330 z 27. júna 2013. Na základe uvedeného teda nemožno považovať argumentáciu sťažovateľov uvedenú v sťažnosti vo vzťahu k tejto okolnosti ako dôvodnú.

Ústavný súd pri hodnotení postupu sťažovateľov bral do úvahy, že ako účastníci konania majú nesporne právo na procesné úkony, ktoré urobili. Ak v dôsledku uplatnenia procesných práv účastníkom konania dochádza k predĺženiu konania, zodpovednosť za tento stav neznáša oprávnená osoba, ale nemožno ju pripísať ani štátnemu orgánu konajúcemu vo veci (III. ÚS 242/03, IV. ÚS 218/04). Ústavný súd opierajúc sa o svoju judikatúru však k tomu poznamenáva, že procesné návrhy, ktoré sú procesným právom účastníka konania, nemôžu byť dôvodom nekonania v merite veci (podobne napr. IV. ÚS 111/03, II. ÚS 52/06).

Zodpovednosť za vznik tých prekážok postupu konania, ktoré vznikli sčasti aj na strane sťažovateľov (osobitne sťažovateľa v 1. rade), nemôže znášať len okresný súd, a preto tieto okolnosti ústavný súd zohľadnil v súvislosti s rozhodovaním o výške primeraného finančného zadost'učinenia.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal aj procesným postupom samotného okresného súdu. Pri hodnotení tretieho kritéria na posúdenie existencie prípadných priet'ahov v konaní

všeobecného súdu ústavný súd považuje za potrebné uviesť, že v priebehu napadnutého konania okresný súd nedisponoval vecou v obdobiach od 21. februára 2005 do 3. júna 2005 z dôvodu rozhodovania o odvolaní jedného z odporcov proti uzneseniu o povinnosti zložiť preddavok na trovy dôkazu, ďalej od 25. októbra 2010 do 13. júna 2011 z dôvodu rozhodovania o odvolaní sťažovateľa v 1. rade proti uzneseniu o neschválení uzavretého súdneho zmieru a ani od 21. mája 2013 do 11. septembra 2013 rovnako z dôvodu rozhodovania o odvolaní sťažovateľa v 1. rade proti uzneseniu o neschválení uzavretého súdneho zmieru. Okresný súd tak len z týchto dôvodov vecou nedisponoval viac ako jeden rok.

V postupe okresného súdu však ústavný súd identifikoval obdobie procesnej nečinnosti zapríčinennej pridelením spisu do súdnych oddelení iných sudcov z dôvodu pozastavenia činnosti sudcu, ktorému bola vec pôvodne pridelená na konanie a rozhodnutie. Ide predovšetkým o obdobie od 8. novembra 2005 do 26. apríla 2006 (viac ako 5 mesiacov), obdobie od 21. mája 2007 do 22. septembra 2008 (1 rok a 4 mesiace) a obdobie od 16. septembra 2009 do 19. januára 2010 (4 mesiace). V priebehu konania boli zistené aj iné kratšie obdobia úplnej nečinnosti okresného súdu, napríklad od 11. júna 2004 do 7. septembra 2004 (skoro 3 mesiace) alebo od 13. januára 2009 do 6. mája 2009 (takmer 4 mesiace).

Z previerky spisu vedeného vo veci sťažovateľov však vyplýva, že pre procesný postup realizovaný okresným súdom je sčasti príznačný aj neefektívny postup, ktorý nesvedčí o dôslednom úsilí spor meritórne rozhodnúť, a ukončiť tak stav právnej neistoty účastníkov konania. Uvedená nesústredenosť sa prejavila napríklad pri predložení spisu krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní jedného z účastníkov 7. septembra 2004 bez splnenia zákonných podmienok na využitie takéhoto postupu (spis bol vrátený bez rozhodnutia krajského súdu 16. novembra 2004), a rovnako tak vydaním uznesenia o neschválení súdneho zmieru č. k. 10 C/34/2003-216 z 1. júla 2010, ktoré bolo uznesením krajského súdu č. k. 9 Co/362/2010-228 z 3. marca 2011 zrušené z dôvodu, že postupom okresného súdu bola účastníkom konania odňatá možnosť konať pred súdom.

Ústavný súd už viackrát uviedol (pozri napr. I. ÚS 50/01, I. ÚS 108/02, I. ÚS 38/03), že nedostatočné personálne obsadenie súdu a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté prieťahy, a to len v tom prípade, ak sa na ten účel prijali včas adekvátne opatrenia. Námietka neprimeraného zaťaženia sudcov pri vybavovaní agendy nemá povahu okolnosti, ktorá by vylučovala alebo znižovala zodpovednosť súdu za rozhodnutie vo veci (III. ÚS 155/2010). To isté platí aj pre prípad organizačných zmien v súdnictve, ktoré nemôže byť dôvodom na ospravedlnenie prípadného porušenia označeného základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu k zbytočným prieťahom v konaní, a teda k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy môže dôjsť nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08). Rovnako tak môže porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy zapríčiniť aj nesprávna činnosť štátneho orgánu (m. m. II. ÚS 33/99).

Zhrňujúco ústavný súd konštatuje, že v postupe okresného súdu vo veci sťažovateľov zistil nedostatky, ktoré vo svojom súhrne dosahujú ústavnú relevanciu. Nečinnosťou okresného súdu v určitých obdobiach, ako aj jeho neefektívnou činnosťou sa okresný súd podieľal na predĺžení posudzovaného konania v rozsahu približne troch rokov. To má za následok porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov (bod 1 výrokovej časti nálezu).

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, príp. nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal. Keďže okresný súd uznesením zastavil konanie, avšak toto uznesenie ešte v čase rozhodovania ústavného súdu nebolo právoplatné, ústavný súd v súlade so svojím rozhodnutím o porušení základného

práva sťažovateľov v zmysle § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde prikázal okresnému súdu, ktorý v čase rozhodovania ústavného súdu vo veci koná, aby ďalej konal bez zbytočných prieťahov (2. bod výroku tohto nálezu). Ústavným súdom vyslovený príkaz konať vo veci bez zbytočných prieťahov je povinný rešpektovať okresný súd, aj pokiaľ bude tento v zmysle rozhodnutia odvolacieho súdu povinný v budúcnosti vykonať ďalšie úkony vo veci, prípadne aj len pri doručovaní rozhodnutí odvolacieho súdu účastníkom konania.

IV.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil zásadou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je reparácia nemajetkovej ujmy, nie prípadná náhrada škody, ktorá by sa po splnení zákonných podmienok mohla uplatňovať v konaní pred všeobecnými súdmi (m. m. IV. ÚS 84/02).

Priznanie finančného zadosťučinenia (každému zo sťažovateľov v sume po 3 000 €) sťažovatelia odôvodnili poukazom na svoj vysoký vek a nevyhnutnosť zmiernenia svojej nemajetkovej ujmy vzniknutej dĺžkou konania.

Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal z celkovej dĺžky konania, ktoré presiahlo 11 rokov, zohľadňujúc najmä zistené obdobia úplnej nečinnosti okresného súdu, rozsah jeho neefektívnej činnosti, ale súčasne prihliadajúc aj na existenciu prekážok v procesnom postupe okresného súdu, ktorých príčina spočívala v postupe sťažovateľov a čiastočne mali vplyv na priebeh konania. Ústavný súd zároveň pri rozhodovaní o finančnom zadosťučinení reflektoval na vydanie uznesenia o zastavení konania po prijatí sťažnosti na základe späťvzatia návrhu jedného zo sťažovateľov, z čoho možno vyvodiť záver zoslabení reálnej potreby sťažovateľov na meritórnom rozhodnutí prípadu. Ústavný súd preto považoval za primerané priznať sťažovateľom vzhľadom na celkový dopad zisteného porušenia označeného základného práva finančné zadosťučinenie každému v sume po 1 500 € (bod 3 výrokovej časti nálezu).

Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov právneho zastúpenia, ktoré vznikli z dôvodu právneho zastúpenia sťažovateľov v konaní pred ústavným súdom právnu zástupkyňou, obchodnou spoločnosťou STEHURA & partners, s. r. o.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovatelia si v sťažnosti z 24. októbra 2013 uplatnili náhradu trov právneho zastúpenia v sume 349,86 €, a to za 2 úkony právnej služby (príprava a prevzatie zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti) vykonané pre sťažovateľov, čo zodpovedá odmene, ako aj sume paušálnych náhrad podľa § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Vychádzajúc z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2012, t. j. zo sumy 781 €, predstavuje odmena za 1 úkon právnej služby sumu 130,16 € a paušálna náhrada za 1 úkon sumu 7,81 €. Keďže išlo o spoločné úkony pri zastupovaní

dvoch osôb, základnú sadzbu tarifnej odmeny bolo potrebné v zmysle § 13 ods. 2 vyhlášky znížiť o 50 % (t. j. na sumu 65,08 €).

Ústavný súd vzhliadol za dôvodné sťažovateľom priznať uplatnenú sumu trov právneho zastúpenia, ktoré pozostávajú z odmeny za vykonané právne úkony v sume 2 x 2 x 65,08 € a paušálnej náhrady nákladov v sume 2 x 2 x 7,81 €, ako aj zo zvýšenia o daň z pridanej hodnoty podľa § 18 ods. 3 vyhlášky vo výške 20 %, teda o sumu 58,30 €. Preto ústavný súd porušovateľa základného práva zaviazal na zaplatenie ich úhrady v celkovej sume 349,86 €, tak ako to vyplýva z bodu 4 výrokovej časti tohto nálezu.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. februára 2014